

Sygn. akt: I Ns 296/14

POSTANOWIENIE

Dnia 22 kwietnia 2016 r.

Sąd Rejonowy w Gorlicach I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Wojciech Langer

Protokolant: st. sekr. sądowy Beata Tokarska

po rozpoznaniu w dniu 12 kwietnia 2016 r. w Gorlicach na rozprawie

sprawy z wniosku (...) S.A. Oddział w K.

z udziałem Z. K., Skarbu Państwa - Starosty (...), A. K.

o stwierdzenie zasiedzenia służebności

postanawia:

I. Oddalić wniosek,

II. Orzec, że wnioskodawca i uczestnicy ponoszą koszty związane ze swoim udziałem w sprawie,

III. Zasądzić od wnioskodawcy (...) S.A. z siedzibą w K. na rzecz Skarbu Państwa kwotę 1.761,45 zł (jeden tysiąc siedemset sześćdziesiąt jeden 45/10), tytułem częściowego wynagrodzenia biegłego, uiszczonego tymczasowo ze Skarbu Państwa.

SSR Wojciech Langer

Sygn. akt I Ns 296/14

UZASADNIENIE

postanowienia z dnia 22 kwietnia 2016r.

(...) S.A. z siedzibą w K. domagał się stwierdzenia, że nabył przez zasiedzenie służebność gruntową polegającą na korzystaniu z części działek nr (...) należących do A. K. i Z. K., położonych w S., objętych księgą wieczystą KW (...) z dniem 1 stycznia 1985r., która miała polegać na korzystaniu z części tych działek, poprzez umieszczenie na nich urządzeń energetycznych, stanowiących własność wnioskodawcy, a to fragmentu linii napowietrznej średniego napięcia 15 kv wraz ze słupami energetycznymi stanowiącymi oparcie tejże linii oraz na użytkowaniu opisanych urządzeń i korzystaniu w niezbędnym zakresie z gruntu uczestników, w trakcie którego wnioskodawcy przysługiwałoby prawo do wejścia na nieruchomości obciążoną w celu dokonywania napraw, konserwacji i dokonywania innych czynności niezbędnych do utrzymania linii energetycznych we właściwym stanie zgodnie z ich przeznaczeniem, a także zasądzenie kosztów. Modyfikując stanowisko wnioskodawcy ostatecznie zażądał (k. 168) stwierdzenia, że Skarb Państwa – Zakład (...) z siedzibą w K. (którego następcą jest wnioskodawca) nabył przez zasiedzenie służebność gruntową o treści odpowiadającej służebności przesyłu, na przedmiotowych działkach, wobec linii energetycznej zgodnie z opisem biegłego geodety.

W uzasadnieniu wniosku podano, że poprzednik prawny wnioskodawcy, w latach 50 XX wieku, umieścił na tych działkach urządzenia energetyczne w ramach linii energetycznej G. ((...))- J., odgałęzienie R.. Linia ta była

modernizowana w 1978r., jednak nie zmieniła swojego położenia i przebiegu. Od chwili umieszczenia tych urządzeń wnioskodawca i jego poprzednicy nieprzerwanie korzystają z nich w zakresie odpowiadającym treści służebności, takie posiadanie nie było kwestionowane, z przedmiotowej linii zasilani są uczestnicy, jak i ich sąsiedzi. Posiadanie to rozpoczęło się najpóźniej w 1959r., zasiedzenie winno więc nastąpić z dniem 1 stycznia 1985r., przy uwzględnieniu 20 letniego okresu zasiedzenia, liczonego od dnia wejścia w życie kodeksu cywilnego.

Uczestnicy A. K. i Z. K. wnieśli o oddalenie wniosku i zasądzenie kosztów. W uzasadnieniu odpowiedzi podano, że instytucja służebności przesyłu może być stosowana tylko od 3 sierpnia 2008r., zaś dopuszczania zasiedzenia służebności gruntowej, bez wskazania nieruchomości władnącej, w istocie będącej służebnością przesyłu, przez judykaturę jest działaniem prawotwórczym, zarezerwowanym dla legislatury, budzącym wątpliwości konstytucyjne. Uczestnicy stoją więc na stanowisku, że bieg zasiedzenia żądanej służebności może nastąpić najwcześniej od 3 sierpnia 2008r.

Uczestnik Skarb Państwa – Starosta (...) pozostawił wniosek do uznania Sądu.

Stan faktyczny w niniejszej sprawie przedstawiał się następująco.

(...) S.A. z siedzibą w K. jest następcą prawnym Zakładu (...), ten zaś był następcą prawnym przedsiębiorstwa państwowego Zakładów (...) z siedzibą w K..

Okoliczność bezsporna.

A. K. i Z. K. są właścicielami działek (...) objętych księgą wieczystą nr (...), położonych w S.. Działki te nie przylegają bezpośrednio do siebie, są oddzielone drogą gruntową stanowiącą odrębną działkę.

Okoliczność bezsporna.

Przez działki (...) biegnie napowietrzna linia energetyczna S.-J., odgałęzienie R. średniego napięcia, na całej ich długości, o kierunku północ-południe. Na działce (...) ustawionych jest obecnie 8 słupów betonowych, natomiast na działce (...) takich słupów jest 4. Przebieg tej linii na obu działkach obrazuje linia przerywana koloru czerwonego na planie sytuacyjnym przygotowanym przez biegłego J. S. w dniu 26 października 2015r.

Okoliczność bezsporna.

Linia ta była wybudowana w latach 50 XX wieku, w ramach elektryfikacji wsi S.. Projekt wykonała (...) Przedsiębiorstwa (...). Linia działała na już na przełomie kwietnia i maja 1959r. Przy jej budowie nie pytano o zgodę poszczególnych właścicieli gruntów, przez które miała przebiegać.

Dowody:

zeznania D. B.: k. 121; zeznania W. G.: k. 121-122; meldunek z rozpoczęcia elektryfikacji: k. 50; projekt elektryfikacji jednostki wiejskiej: k. 53-56;

Od momentu powstania linii przedsiębiorstwa energetyczne, wykonywały prace konserwatorskie, a w 1978r. wykonano jej remont, kiedy to wymieniono słupy z drewnianych na betonowe. W latach 2012-2013 odbył się przegląd urządzeń na wymienionych wyżej działkach. Przy okazji takich prac przedstawiciele firm energetycznych podjeżdżali pod słupy i linie w terenie.

Dowody:

zeznania D. B.: k. 121; zeznania W. G.: k. 121-122; zeznania Z. K.: k. 171; projekt techniczny na remont: k. 57-59;

A. K. i Z. K. wnieśli do tutejszego Sądu o ustanowienie na swoich działkach służebności przesyłu, za wynagrodzeniem. Postępowanie w tej sprawie zostało zawieszono do czasu rozstrzygnięcia niniejszej sprawy.

Okoliczność bezsporna.

Dokonując powyższych ustaleń faktycznych Sąd oparł się na zeznaniach uczestników, a zwłaszcza świadków, a także szeregu dokumentach. Ustalając przebieg linii po przedmiotowych działkach wykorzystano opinię biegłego. Okoliczności faktyczne w niniejszej sprawie w zasadzie nie były kwestionowane, choć sporna była ich ocena prawna, o czym w dalszej części uzasadnienia.

Sąd zważył co następuje.

Wniosek okazał się być niezasadny.

Kluczowym zagadnieniem w niniejszej sprawie była odpowiedź na pytanie, czy istnieje możliwość zasiedzenia służebności gruntowej, o jakiej mowa w art. 285 § 1 kc w zw. z art. 292 kc, o treści faktycznie odpowiadającej służebności przesyłu, przed rokiem 2008r., a więc momentem kiedy taka instytucja pojawiła się w polskim kodeksie cywilnym w art. 305¹ i następnych. Z ostatecznie sprecyzowanego stanowiska wnioskodawcy, jednoznacznie wynika bowiem, że chodziło mu o zasiedzenie służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu. Przeważająca część orzecznictwa dopuszcza taką możliwość, istnieją na ten temat jednak rozbieżności, o których wypowiedział się między innymi Trybunał Konstytucyjny w postanowieniu z dnia 14 lipca 2015r., P 47/13.

Sąd, w niniejszym składzie, podziela wątpliwości, wyrażone przez uczestnika, a sprowadzające się do tego, że „do daty powzięcia uchwały z dnia 17 stycznia 2003r. III CZP 79/02, nie zdawano sobie powszechnie sprawy z tego, że możliwe jest ustanowienie służebności gruntowej o treści służebności przesyłu (...) O charakterze posiadania decyduje możliwość powstania prawa. Jest zatem jasne, że brak w systemie prawnym służebności przesyłu wykluczał jej powstanie na skutek długoletniego posiadania. Wola przeto posiadania w zakresie służebności przesyłu nie doprowadziłaby do powstania takiego prawa, nie znał go bowiem obowiązujący porządek prawny” (postanowienie SN z 28 maja 2013r., V CSK 276/12). Właściciel nieruchomości nie miał więc świadomości, że jego bierność wobec bezspornie istniejących na jego gruncie urządzeń, może skutkować zasiedzeniem takiej, nieistniejącej na gruncie normatywnym, służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu. Podkreślić przy tym należy, że zasadą konstytucyjnie określoną od której ustawodawca wyjątkowo odstępuje, jest nienaruszalność prawa własności, instytucja zasiedzenia, mająca daleko idące skutki, jest przykładem wyjątkowego odstępstwa, wszystkie więc wątpliwości winny być tłumaczone, na rzecz ochrony prawa własności (tak Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały z 9 sierpnia 2011r. III CZP 10/11). Wyjątków bowiem nie można interpretować rozszerzająco. Ś. należy więc wyklądać unormowania dotyczące zasiedzenia służebności gruntowej, to jest art. 292 kc w zw. z art. 285 § 1 kc, zwłaszcza co do tego czym jest służebność gruntowa, oraz, że jest to pojęcie odrębne od służebności przesyłu, i pojęć tych nie należy łączyć poprzez takie konstrukcje, jak wnioskowana ostatecznie służebność gruntowa o treści odpowiadającej służebności przesyłu.

Za takim poglądem przemawiają też argumenty wynikające z faktu i kształtu wprowadzenia do polskiego kodeksu cywilnego służebności przesyłu, w roku 2008. Jak już była o tym mowa, treść służebności gruntowej o treści faktycznie odpowiadającej służebności przesyłu, w istocie jest taką służebnością. Jeśli zaś istniała ona jako służebność gruntowa do 2008r., to jaki byłby sens wprowadzania nowej instytucji do kodeksu cywilnego. Zwłaszcza, że z uzasadnienia projektu ustawy wynika jednoznacznie, że służebność przesyłu jest trzecim, obok gruntowych i osobistych, rodzajem służebności. Jeśli tak, nie można utożsamiać jednego rodzaju służebności z innym, w przeciwnym razie to wyraźne rozróżnienie racjonalnego ustawodawcy, wynikające także z systematyki kodeksu, byłoby zbędne. Ponadto, istnieje zasada numerus clausus ograniczonych praw rzeczowych, która oznacza, że nie można tworzyć, bez wyraźnej woli ustawodawcy, nowych kategorii takich praw. Oczywiście jest, że niektóre uprawnienia wchodzące dziś w skład służebności przesyłu mogły być regulowane na gruncie umownym wcześniej, nie oznacza to jednak, w ocenie Sądu orzekającego w niniejszej sprawie, że istniała wówczas możliwość uzyskania rzeczowego charakteru takich uprawnień, zwłaszcza w drodze zasiedzenia (tak między innymi wyrok Sądu Najwyższego z 28 czerwca 2005r., I CK 14/05). Tym samym konstrukcja służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu, jak twierdzi prof. B. R. (Zasiedzenie służebności przesyłu, rozdział 5 Treść zasiedzanej służebności przesyłu, podrozdział 4 Problematyka

zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu, opubl. Lex), z czym zgadza się Sąd orzekający w niniejszej sprawie, jest nowo wykreowanym prawem rzeczowym, do czego nie było żadnych podstaw normatywnych, przed rokiem 2008.

Nie można także tracić z pola widzenia, że jak wynika z uzasadnienia projektu wprowadzającego instytucję służebności przesyłu do kodeksu cywilnego, może ona być zastosowana nie tylko do urzędzeń które mają powstać w przyszłości, ale także do tych już istniejących, co pozwoli na objęcie nową regulacją tzw. zasłużności, jak i zabezpieczy przyszłe inwestycje. Wolą ustawodawcy było więc, by to służebność przesyłu, w kształcie wprowadzonym do kodeksu, łącznie z odpłatnością, była podstawą regulowania starych spraw. Przy przyjęciu bowiem konstrukcji służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności gruntowej, jej nabycie przez zasiedzenie, pozbawia właścicieli gruntów obciążonych prawa do wynagrodzenia w sytuacji, gdy w latach 80 XX wieku, nie mogli spodziewać się stwierdzenia zasiedzenia takiej właśnie służebności gruntowej.

W tym stanie rzeczy Sąd stoi na stanowisku, że nie można utożsamiać służebności gruntowej z służebnością przesyłu, zwłaszcza poprzez tworzenie sztucznych konstrukcji służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu. Służebność przesyłu może zostać nabyta w drodze zasiedzenia, ale okres konieczny do tego, może być liczony dopiero od chwili wprowadzenia tej instytucji do polskiego porządku prawnego. Milczenia ustawodawcy w tym zakresie nie można bowiem interpretować na niekorzyść właścicieli gruntów, które miałyby być obciążone służebnością, gdyż byłoby to sprzeczne z istotą prawa własności i pozbawiało ich realnej możliwości jego ochrony, gdyż w czasie na jaki stwierdzano by zasiedzenie, np. w roku 1985, jak to miało miejsce w niniejszej sprawie, nie mieli oni skutecznej możliwości obrony swego prawa.

Mając to wszystko na uwadze Sąd oddalił wniosek.

Co do kosztów orzeczone, na podstawie art. 520 § 1 kpc, stwierdzając, że wnioskodawca i uczestnicy będą ponosić koszty związane ze swoim udziałem w sprawie, co oznacza też, że koszty nieopłaconej w pełni opinii biegłego, poniesienie wnioskodawca, na którego wniosek była ona dopuszczona i przeprowadzona, dlatego też zasądzone od niego na rzecz Skarbu Państwa wynagrodzenie biegłego w części niepokrytej z wcześniej wpłaconej zaliczki.

SSR Wojciech Langer

G., 31 maja 2016r.